

N:o 102.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 29 maj 1901.
-- -- -- -- Andra Kammaren den 29 -- --

Riksdagens skrifvelse till Konungen angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden n:is 8 och 70).

Till Konungen.

I afseende å regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet, får Riksdagen för Eders Kongl. Maj:t anmäla följande beslut.

Ordinarie anslag.

Kommerskollegium.

1:o) Uti den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Eders Kongl. Maj:t under denna hufvudtitel uti punkten 1 föreslagit Riksdagen att höja det i staten för kommerskollegium upptagna anslag till juridiskt biträde, amanuenser och andra extra biträden, grufkarter-

Bih. till Riks. Prot. 1901. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 22 Häft. (N:o 102.) 1

kontoret, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. med 6,450 kronor eller från 21,900 kronor till 28,350 kronor; hvarigenom anslaget till kommerskollegium komme att höjas från 72,000 kronor till 78,450 kronor.

På sätt departementschefen uti det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 11 januari innevarande år framhållit, blef vid sistliden riksdag det ordinarie anslaget till kommerskollegium höjdt med 7,400 kronor. Denna höjning bestod deruti, att dels det extra anslag å 6,200 kronor, som under en följd af år anvisats för näringsstatistiken, öfverflyttades till embetsverkets ordinarie stat och dels ytterligare höjning med 1,200 kronor skedde i samma stat. Höjningarna fördelades på sådant sätt, att till aflöning åt en aktuarie uppfördes 3,000 kronor samt återstoden, 4,400 kronor, uppfördes såsom förhöjning i anslaget till juridiskt biträde, amanuenser, m. m., hvilket anslag derigenom ökades från 17,500 till 21,900 kronor. Samtidigt upphörde det extra anslaget att anvisas, och den faktiska förhöjningen inskränkte sig alltså till berörda 1,200 kronor. Samtliga dessa öfverflyttningar och förhöjningar afsågo emellertid uteslutande den afdelning af kommerskollegium, som är sysselsatt med utarbetande af näringsstatistiken, och någon ökning i de för tillgodoseende af kollegii öfriga behof afsedda anslagsmedel uppstod icke derigenom.

Då, enligt hvad kommerskollegium nu utredt, anslaget till juridiskt biträde, amanuenser m. m., under en längre följd af år visat sig för nämnda och öfriga behof otillräckligt, och, såsom departementschefen äfven framhållit, ingen anledning torde finnas att antaga, att samma anslag framdeles mer än hittills kommer att förslå till sitt afsedda ändamål, synes det sålunda uppvisade, stadigvarande behofvet böra tillgodoses genom höjning af anslaget, helst som den hittills begagnade utväg att från hufvudtitelns besparingar anvisa det bristande beloppet icke lär kunna numera anlitas, sedan anslaget till kommerskollegium blifvit öfverflyttadt till sjunde hufvudtiteln, hvilkens besparingar icke medgifva dylik åtgärds vidtagande. Mot storleken af den begärda höjningen har Riksdagen icke haft något att erinra, och har Riksdagen alltså höjt det i staten för kommerskollegium upptagna anslag till juridiskt biträde, amanuenser och andra extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. med 6,450 kronor eller från 21,900 kronor till 28,350 kronor, hvarigenom anslaget till kommerskollegium höjts från 72,000 kronor till 78,450 kronor.

Kammarrätten.

2:o) Eders Kongl. Maj:t har i punkten 2 under denna hufvudtitel i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att å kammarrättens stat uppföra lön och tjänstgöringspenningar för ytterligare två kammarrättsråd med tillhoppa 12,800 kronor och för ytterligare en notarie med 3,000 kronor, med rätt för dessa befattningars innehafvare till ålderstillägg i likhet med öfriga tjänstemän i samma tjänstegrad, äfvensom höja det nu å kammarrättens stat uppförda anslag till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad, 28,400 kronor, med 6,500 kronor till 34,900 kronor; hvarigenom anslaget till kammarrätten komme att höjas med 22,300 kronor, eller från 169,600 kronor till 191,900 kronor.

Riksdagen har, på sätt i statsrådsprotokollet jemväl framhållits, på extra stat beviljat dels för hvart och ett af åren 1898, 1899, 1900 och 1901 till arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd ett belopp af 12,800 kronor, dels ock för hvarje af åren 1898, 1899 och 1900 till arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad 4,700 kronor.

För år 1901 har Riksdagen på extra stat beviljat till arfvoden åt amanuenser samt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad 8,300 kronor. Ökningen i anslaget, 3,600 kronor, har afsett att bereda de å kammarrättens revisionsafdelning och aktuariekontor tjänstgörande amanuenser förhöjda arfvoden.

Hvad Eders Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning beträffar, har Riksdagen hållit före, att, enär det torde få anses vara genom den i statsrådsprotokollet lemnade utredning styrkt, att kammarrättens nuvarande ordinarie personal fortfarande är alldeles otillräcklig för att hinna inom rimlig tid behandla den dit inkommande mängden af mål och ärenden, samt att den under en följd af år vunna erfarenheten gifver vid handen, att någon afsevärd minskning i embetsverkets arbetsbörda icke är att förvänta, intet skäl förefinnes att längre undanskjuta frågan om ökning i antalet af kammarrättens ordinarie personal. Riksdagen har därför ansett sig böra godkänna Eders Kongl. Maj:ts förslag, att å nämnda embetsverks ordinarie stat må uppföras aflöningar dels åt ytterligare två kammarrättsråd med 12,800 kronor, dels ock åt en notarie med 3,000 kronor.

Mot förslaget att till den ordinarie staten öfverföra jemväl det extra anslaget åt amanuenser m. m. med ett belopp, som till följd af

den nya notariatstjänstens inrättande kunnat nedsättas till 6,500 kronor, har Riksdagen ej heller haft något att erinra.

Riksdagen har alltså å kammarrättens stat uppfört lön och tjänstgöringspenningar för ytterligare två kammarrättsråd med tillhoppa 12,800 kronor och för ytterligare en notarie med 3,000 kronor, med rätt för dessa befattningars innehafvare till ålderstillägg i likhet med öfriga tjänstemän i samma tjänstegrad, äfvensom höjt det nu å kammarrättens stat uppförda anslag till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad, 28,400 kronor, med 6,500 kronor till 34,900 kronor, samt sålunda höjt anslaget till kammarrätten med 22,300 kronor, eller från 169,600 kronor till 191,900 kronor.

Tullverket.

3:o) Eders Kongl. Maj:t har beträffande tullverket föreslagit, att Riksdagen, med godkännande af de enligt förut omförmälda protokoll öfver finansärenden tillstyrkta förändringar i tullverkets stater, måtte för år 1902 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,982,000 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen.

Af ofvannämnda statsrådsprotokoll framgår, att tullverkets ordinarie utgiftsstater för år 1902 enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle komma att upptaga följande slutsummor, nemligen:

aflöningsstaten	kronor 2,216,300: —
öfvergångsaflöningsstaten	” 9,500: —
ålderstilläggsstaten	” 220,000: —
indragningsstaten	” 9,740: —
pensionsstaten för afskedade tjänstemän och betjente	” 227,000: —
pensionsstaten för afidne tjänstemäns och betjentes efterlemnade enkor och barn (deraf 10,000 kronor bestämdt anslag)	” 41,800: —
omkostnadsstaten	” 257,660: —
	summa kronor 2,982,000: —

eller 200 kronor mindre än det belopp, hvarå motsvarande stater för år 1901 slutade.

Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning har af Riksdagen bifallits.

Öfverintendentsembetet.

4:o) Med bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t i punkten 4 under denna hufvudtitel i statsverkspropositionen föreslagit, har Riksdagen höjt det å öfverintendentsembetets stat till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden och extra ordinarie arkitekter samt renskrifningskostnad m. m. uppförda anslag, 8,400 kronor, med 3,600 kronor till 12,000 kronor; hvarigenom anslaget till öfverintendentsembetet höjts från 35,500 kronor till 39,100 kronor.

Patent- och registreringsverket.

5:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen, med godkännande af det enligt statsrådsprotokollet för den 11 januari 1901 tillstyrkta förslag till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1902, måtte medgifva,

att afgifterna för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller finge användas till bestridande af de utgifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingades af tillämpning under år 1902 af förordningen angående patent, lagen om skydd för varumärken samt lagen om skydd för vissa mönster och modeller; samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet och för andra uppgifter till aktiebolags- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren finge användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingades af tillämpning under år 1902 af lagen om aktiebolag, lagen om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, och lagen om registrering af bankaktiebolag, eller ock af Eders Kongl. Maj:t funnes betingade af tillämpning under år 1902 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagen om ändring i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag.

Den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna utgiftsstaten hade följande lydelse:

Utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1902.

				Kronor.			
	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa aflöning.				
<i>A. Aflöningar.</i>							
1 öfverdirektör	5,000	2,000	7,000	Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor.	71,000	—	
1 öfveringeniör	3,700	1,800	5,500				
1 öfveringeniör	3,700	1,800	5,500				
1 ledamot och sekreterare	3,000	1,500	4,500	Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.			
2 ledamöter och sekreterare	6,000	3,000	9,000				
1 registrator och arkivarie	1,800	1,200	3,000				
1 notarie	1,800	1,200	3,000				
1 byråingeniör	1,800	1,200	3,000				
8 byråingeniörer	14,400	9,600	24,000	Lönen kan efter 5 år höjas med 100 kronor.			
1 bokhållare	1,800	1,200	3,000				
1 förste vaktmästare	800	300	1,100				
1 vaktmästare	500	300	800				
2 vaktmästare	1,000	600	1,600				
<i>Anm.</i> Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.							
Anslag till ålderstillägg, förslagsvis				3,500	—	74,500	—
<i>B. Omkostnader.</i>							
Förslagsanslag.							
Till adjungerade ledamöter, biträdande ingenjörer, amanuenser, särskildt tillkallade tekniska biträden, extra skrifbiträden, extra vaktmästare, vikariatsersättningar, renskrifning och skrifmaterialier, postafgifter, hyror, ved, lyse, renhållning och städning samt inventariers anskaffande och underhåll m. m.				69,000	—		
„ böcker och tidskrifter, trycknings- och bindningskostnader, kungörelser och publikationer m. m. efter afdrag af influtna prenumerationsafgifter och dylikt.....				47,400	—		
„ återställda registreringsafgifter				3,000	—		
„ bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern				1,600	—	121,000	—
Summa kronor				—	—	195,500	—

I likhet med departementschefen anser Riksdagen den lemnade utredningen gifva vid handen, att en ökning i antalet af de hos patent- och registreringsverket anstälde ordinarie byråingeniörer är af behovvet påkallad. Denna ökning har departementschefen med hänsyn, bland annat, till den varsamhet, som bör iakttagas vid inrättandet af nya ordinarie befattningar hos ett embetsverk, som är hänvisadt att af egna inflytande medel aflöna sin personal, ansett böra begränsas till tre. Riksdagen håller dock före, att, af nämnda skäl och med hänsyn derjemte till att öfverskotten af patentafgifter under senare år visat benägenhet till minskning, det för närvarande torde vara lämpligast, att ökningen sker med endast två ordinarie byråingeniörer, synnerligast som man torde böra i det längsta undvika att höja patentafgifterna. I betraktande bör äfven tagas att, då patent- och registreringsverket den 23 oktober 1897 i sitt förslag till ordinarie stat för embetsverket ansett sig böra inskränka sin begäran till fyra nya byråingeniörsbefattningar samt Eders Kongl. Maj:ts föreslagit och Riksdagen år 1898 beviljat två af dessa, embetsverkets sålunda år 1897 framställda önskan skulle genom upprättande af två dylika befattningar nu uppfyllas. Riksdagen har äfven trott det kunna ifrågasättas, huruvida icke, sedan numera systemet för de utländska patentskrifternas klassificering torde vara mera känt och personalen mera van dervid samt dessutom det vid embetsverkets bildande tillströmmande stora materialet af dylika skrifter numera antagligen blifvit ordnadt, klassificeringsarbetet möjligen kan småningom blifva lindrigare och att därför inrättandet af en ny ordinarie tjänstebefattning för dylikt ändamål vore mindre behöfligt.

Enär Riksdagen alltså ansett, att endast två nya byråingeniörsbefattningar nu böra inrättas, har Riksdagen måst i omkostnadsstatens aflöningsanslag upptaga arfvoden åt ytterligare två biträdande ingenjörer, med tillhopa 3,000 kronor.

I afseende å öfriga delar af Eders Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag har Riksdagen icke haft något att erinra.

Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning har alltså på det sätt bifallits, att Riksdagen *dels* godkänt följande

Utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1902.

		K r o n o r .						
		Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa aflöning.				
<i>A. Aflöningar.</i>								
1 öfverdirektör	5,000	2,000	7,000	Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor.	68,000	—		
1 öfveringeniör	3,700	1,800	5,500					
1 öfveringeniör	3,700	1,800	5,500					
1 ledamot och sekreterare	3,000	1,500	4,500	Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.				
2 ledamöter och sekreterare	6,000	3,000	9,000					
1 registrator och arkivarie	1,800	1,200	3,000					
1 notarie	1,800	1,200	3,000					
1 byråingeniör	1,800	1,200	3,000					
7 byråingeniörer	12,600	8,400	21,000					
1 bokhållare	1,800	1,200	3,000					
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	Lönen kan efter 5 år höjas med 100 kronor.	68,000	—		
1 vaktmästare	500	300	800					
2 vaktmästare	1,000	600	1,600					
<i>Anm.</i> Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.								
Anslag till ålderstillägg, förslagsvis					3,500	—	71,500	—
<i>B. Omkostnader.</i>								
Förslagsanslag.								
Till adjungerade ledamöter, biträdande ingenjörer, amanuenser, särskildt tillkallade tekniska biträden, extra skrifbiträden, extra vaktmästare, vikariatsersättningar, renskrifning och skrifmaterialier, postafgifter, hyror, ved, lyse, renhållning och städning samt inventariers anskaffande och underhåll m. m.					72,000	—		—
„ böcker och tidskrifter, trycknings- och bindningskostnader, kungörelser och publikationer m. m. efter afdrag af influtna prenumerationsafgifter och dylikt.....					47,400	—		—
„ återställda registreringsafgifter					3,000	—		—
„ bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern					1,600	—	124,000	—
Summa kronor					—	—	195,500	—

dels ock medgifvit,

att afgifterna för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller må användas till bestridande af de utgifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingas af tillämpning under år 1902 af förordningen angående patent, lagen om skydd för varumärken samt lagen om skydd för vissa mönster och modeller, samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet och för andra uppgifter till aktiebolags- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren må användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingas af tillämpning under år 1902 af lagen om aktiebolag, lagen om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, och lagen om registrering af bankaktiebolag, eller ock af Eders Kongl. Maj:t finnas betingade af tillämpning under år 1902 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagen om ändring i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag.

Öfriga ordinarie anslag.

6:o.) Beträffande öfriga ordinarie anslag under denna hufvudtitel har någon förändring icke af Eders Kongl. Maj:t ifrågasatts.

Riksdagen får anmäla, att samtliga här ofvan icke särskildt omförmälda, i nu gällande riksstat uppförda ordinarie anslag under denna hufvudtitel blifvit i riksstaten för 1902 uppförda med oförändrade belopp, dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. blifvit, för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, minskadt med 4 kronor eller från 61,560 kronor till 61,556 kronor.

Extra anslag.

För tillfälliga behof, hänförliga till sjunde hufvudtiteln, hafva följande anslag beviljats.

Arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå.

7:o.) I öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning har Riksdagen, till beredande af *arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå*, på extra stat för år 1902 anvisat ett belopp af 4,500 kronor.

Ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet.

8:o.) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet* på extra stat bevilja 24,000 kronor, att utgå under fyra år, deraf för år 1902 6,000 kronor.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har i detta ämne föreslagits, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes dels låta genom arkivaliskt fackbildade personer snarast möjligt företaga en inspektion af i hufvudstaden befintliga embetsverks samlingar af arkivalier, dels i öfrigt vidtaga åtgärder i syfte, att högsta värden om rikets offentliga arkiv måtte uppdragas åt riksarkivet såsom central öfverstyrelse, äfvensom för nämnda inspektion ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag å 1,000 kronor, och

att Eders Kongl. Maj:ts proposition om anslag för fortsatt ordnande och registrerande af kammararkivets handlingar måtte på det sätt af Riksdagen bifallas, att Riksdagen för nämnda ändamål beviljade ett extra anslag af 24,000 kronor, att utgå under fyra år, samt deraf för år 1902 anvisade 6,000 kronor, allt under vilkor, att arbetet verkställes efter sådan plan, att nödig enhetlighet mellan riksarkivets och kammararkivets samlingar vunnnes.

Angående de skäl, som legat till grund för motionärens ifrågasvarande framställningar, har anförts följande.

I Eders Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof hade under sjunde hufvudtiteln föreslagits beviljande af ett extra anslag å 24,000 kronor för fortsatt ordnande och registrerande af kammararkivets handlingar. Af den motivering, som i statsrådsprotokollet lemnades för detta förslag, framginge, att för samma ändamål sedan januari 1897 redan beviljats tillsammans 21,500 kronor; men

äfvén i ett annat hänseende ville det synas, som skulle för kammararkivet Riksdagens uppmärksamhet snart komma att tagas i anspråk. Enligt hvad af de offentliga tidningarna vore bekant, hade nemligen finansministern i embetskrifvelse af den 19 sistlidne december anmodat öfverintendentsembetet att låta uppgöra ritningar och kostnadsförslag för uppförande af dels ett nytt kanslihus på den tomt, som nu upptoges af bland annat kammarrättens hus — i hvilket kammararkivet vore inrymdt — dels nya lokaler för kammarrätten, domänstyrelsen och kammararkivet på den tomt å Riddarholmen, som för närvarande disponerades af Stockholms stads auktionsverk.

De ändamål, hvilka det här gälde att för kammararkivet tillgodose — ordnandet af dess rika samlingar och dessas inrymmande i en ny lokal — vore utan tvifvel båda synnerligen behjertansvärda; och båda hade också förut varit föremål för statsmagternas uppmärksamhet. Beträffande ordnandet, hänvisades i motionen till de skeden af sakens historia, hvilka i statsrådsprotokollet vore berörda; hvad åter anginge frågan om ny lokal för arkivet, erinrades, hurusom 1897 års statsrevisorer uttalat, att det för bevarande från förstörelse af arkivets betydelsefulla handlingar och för deras tillgodogörande för forskningen vore af största vigt, att arkivet blefve förflyttadt till rymligare och ändamålsenligare lokaler än dess dåvarande.

Båda dessa frågor vore emellertid af den innebörd, att de måste frammana tanken på en tredje: frågan om kammararkivets — och måhända äfvén andra af våra centrala embetsverks arkivs — framtida öde. Att man till den frågan borde taga största hänsyn, både när det gälde att ordna kammararkivalierna och när fråga vore om att för deras bevarande anskaffa nya lokaler, borde icke vara svårt att ådagalägga. Ett arkivs ändamålsenliga tillvaro vore nemligen icke betryggad blott derigenom, att dess innehåll en gång blifvit bragt i ordning eller att det fått en ny lokal. Dåliga lokala förhållanden hade knappast varit den förnämsta orsaken till det sorgliga skick, hvori kammararkivet befunnit sig, utan det hade varit bristen på *oafbruten* sakkunnig ledning. Sakkunnige vårdare af ett arkiv kunde göra mycket äfvén i och trots dåliga lokaler, och vore de, *hvar efter annan*, af den rätta sorten, så skulle de ock nog kunna sörja för, att lokalerna icke blefve för ohjelp-liga, utan något så när följa med arkivets utveckling. Saknades åter sakkunnig vård, så kunde moderna lokaler och hyllor eller en en gång införd ordning i längden föga hjälpa.

Kammararkivets historia kunde gifva slående exempel härpå. Tider hade funnits, då arkivet haft lyckan att erhålla sakkunnige

vårdare; från dessa perioder kvarläge ännu för sin tid utmärkta förteckningar och dylikt. Men — och detta hade alltid varit kammararkivets och liknande arkivs olycka — tider hade sedan kommit, då sådan sakkunnig vård saknats, och när då materialet ökats, hade efter hand den gamla ordningen blifvit rubbad och så småningom allt åter bragts i oreda. Hvad som främst af allt behöfdes för att betrygga ett arkivs ändamålsenliga bestånd vore således *garantien för oafbruten sakkunnig vård*.

Erfarenheten från både vårt land och andra länder visade nu — hvad för öfrigt låge i sakens natur — att sådana garantier icke stode att vinna, så framt ej de offentliga arkiven vore direkt underordnade *landets allmänna arkivstyrelse*. Utöfvades ledningen af andra myndigheter, riskerade man alltid, att dessa myndigheter vid tillsättande af arkivarie- och andra platser i arkiven icke toge tillbörlig hänsyn till att den blifvande innehafvaren egde tillräckliga arkivaliska fackkunskaper. Exempel på att så förfarits af närmast öfverordnade myndighet föreläge icke minst från kammararkivets historia, och hvad som mer än en gång skett i sådant hänseende, kunde naturligtvis, så länge systemet vore oförändradt, äfven framdeles komma att upprepas.

Det, som gälde kammararkivet, gälde också andra större, offentliga arkiv både i vårt land och i utlandet. Så länge de lydte direkt under förvaltande, d. v. s. för helt andra ändamål än arkiv-vård sammansatta och arbetande embetsverk, egde man icke nödiga garantier för, att erforderlig, sakkunnig skötsel skulle komma dem till del. Man kunde snarare antaga, att motsatsen måste inträffa. Likasom embets- och tjänstemännen i ett förvaltande verk under sin föregående utbildning i de allra flesta fall icke haft något tillfälle att taga kännedom om eller skaffa sig erforderlig öfning i allt det myckna, som i vår tid allt mer framstälde sig såsom en oafvislig fordran på en duglig arkivvårdare, så blefve de också sedermera under sin tjänstgöring så strängt upptagna af sina dagliga, löpande göromål, att de åt arkivalisk fackutbildning icke hunne egna någon tid. Man kunde emellertid naturligtvis icke förundra sig öfver, om de gerna sågo en arkivarieplats, öfver hvilken verket möjligen föfogade, besatt med någon af dess egne tjänstemän — hvilken därför finge verkets förord — och följderna häraf blefve då, att det måste fordras alldeles särskildt lyckliga undantagsförhållanden, om personen i fråga någonsin skulle kunna förvärfva sig nödiga fackinsigter. Ofta finge han emellertid icke ens på den nya platsen tid till egentligt arkivvårdande arbete, enär det icke vore så ovanligt, att arkivariens befattning vore förenad med registratorns

eller med andra befattningar och i sådant fall det af dagliga löpande göromål vanligen gåfves alltför mycket, för att någon synnerlig tid skulle bli öfrig för den tidsödande och besvärliga vården och ordnandet af verkets äldre, ofta på skilda håll och i olämpliga lokaler spridda handlingar. Detsamma gälde naturligtvis äfven, då — hvarpå ej heller exempel saknades — arkivarieplatsen betraktades såsom en befattning, hvilken man ansåge det vara en fördel att kunna disponera åt sådana, som först efter någon tids väntan derstädes kunde påräkna befordran på annat håll.

Det nu sagda innebure, enligt hvad i motionen betonats, icke någon anmärkning mot vare sig våra centrala embetsverk eller tjänstemännen i dem: anmärkningen vore rigtad mot det hittills rådande system, enligt hvilket ej mindre vården af flera århundraden gamla arkivalier skulle utöfvas af personer, som icke haft tillfälle att förskaffa sig därför erforderlig fackutbildning, än äfven högsta öfverinseendet öfver och ansvaret för dessa samlingar läggas på embetsverk, som hade helt andra funktioner.

En naturlig följd af ett sådant system blefve emellertid, att embetsverken i gemen, ja, äfven de personer, som inom desamma närmast fått förvaltningen af deras arkiv sig anförtrodd, lätt komme att sakna riktig föreställning om betydelsen af de arkivalier, som stode under deras vård — något, hvarpå våra embetsverks historia kunde lemna många slående bevis. I flertalet fall inskränkte sig tjänstemännens behof af arkivalierna till handlingar af ganska sent datum, hvilka användes för utredning af förekommande ärenden; de äldre handlingarna åter behöfde de i allmänhet icke och komme därför lätt att betrakta dem såsom en onyttig börda, hvilken syntes dem dess mer värdelös, ju äldre handlingarna vore. Allt eftersom tiden ginge, dess flera af de äldre årgångarne ansåge man sig därför kunna inrängera bland de som värdelösa betraktade delarne af arkivet; så finge dessa maka åt sig för de yngre, dagligen växande löpande akterna och blefve ofta snart magasinerade på vindar, i kallare och allehanda andra för arkivvård alldeles olämpliga lokaler, der ordningen bland dem efter hand blefve allt sämre, der de stundom rent af märktes med beteckningen »odugliga» handlingar och faktiskt äfven af vederbörande såsom sådana betraktades. På detta sätt blefve förklarligt, huru t. ex. krigskollegium i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t den 19 juni 1832 kunnat om en stor samling uppräknade arkivalier — bland hvilka märktes i historiskt afseende så betydelsefulla saker som registratur och diaries alltifrån år 1633, brefböcker ifrån år 1635, generalmönstringsberättelser

ifrån år 1626 och dylikt — förklara, att af dem »någon gagnelig upplysning för framtiden icke står att vinna», hvarför kollegiet också hemställt, att desamma skulle dels få användas till patron- och ombuntningspapper, dels öfverlemnas till något pappersbruk för att der omarbetas. Samma åskådning hade naturligtvis också legat till grund för det memorial af den 6 juni 1850, i hvilket en kammararkivarie, som dock då redan åtskilliga år beklädt sin plats, kunnat om en samling hofräkenskaper af flera slag från 1600-talet — räkenskaper af stort kulturhistoriskt värde och numera sannolikt för slottsarkivet tillvaratagna — yttra, att de alla vore »af den ålder, att någon upplysning deraf numera ej är att hemta», hvarför deras bibehållande vore »utan allt ändamål», hvadan han också, då de uti öfver 100 år varit förvarade i ej fuktfria hvalf och alltså till patroner ej användbara, hemstälde om »annan anstalt för desammas förstörande». Lyckligtvis hade Eders Kongl. Maj:t i båda fallen sagt nej.

Frågan om en mera enhetlig organisation af de centrala arkiven i hufvudstaden vore, enligt hvad i motionen vidare anförts, icke ny. Redan 1875 hade de komiterade, som år 1874 tillsatts för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af de förvaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden, och som derjemte varit bemyndigade att i den mån, de funne lämpligt, föreslå ändringar äfven i verkens organisation och anordningen af deras arbete, utan meningskiljaktighet föreslagit, att *vården om kammararkivet skulle öfverflyttas till riksarkivet*. I sin motivering härför hade komiterade framhållit, bland annat, lämpligheten af att offentliga samlingar af likartad beskaffenhet så vidt möjligt förenades till ett helt, äfvensom huru den vanliga tienstgöringen inom kammarkollegium icke vore egnad att utbildade de särskilda egenskaper, som borde finnas hos en arkivtjensteman. Att kammarkollegium då afstyrkte förändringen och att Eders Kongl. Maj:t den gången följde kollegium, borde väl icke vara något hinder för, att frågan nu upptoges till förnyad ompröfning. Tvärtom låge det i öppen dag, att det skulle varit till synnerligt gagn i mer än ett hänseende, om åtgärder redan då vidtagits, så att kammarkollegiet befriats från ansvaret af sitt arkiv och kammararkivet upphört att vara ett ständigt sorgeämne på olika håll. Om kammararkivet i enlighet med komiterades förslag 1876 förenats med riksarkivet, skulle för dess tillbörliga ordnande säkerligen ej heller behöfts så extraordinära åtgärder som dem, regering och Riksdag numera måst tillgripa, då man dertill dels redan beviljat, dels begärt sammanlagdt 45,000 kronor, och ingen kunde väl betvifla, att detta ordnande skulle gått säkrare och bättre,

om det verkstälts af riksarkivets arkivaliskt skolade tjänstemän än af tillfälliga arbetskrafter.

Gent emot nyssnämnda komiterades förslag om kammararkivets förening med riksarkivet hade kammarkollegium år 1875 anfört, hurusom vissa utredningar skulle försvåras, om de egentliga kronoräkenskaperna, som dittills till kammararkivet successive öfverflyttats, komme att qvarstanna i kammarrätten, medan det hufvudsakliga af kammararkivet deremot komme att öfverföras till riksarkivet, under det att åter vissa jordeböcker och handlingar funnes qvar i kammarkollegii egna kontor. Härpå kunde till en början svaras, att det vore svårt att inse, hvarför, efter ett underordnande af kammararkivet under riksarkivet, de i kammarrätten reviderade räkenskaperna ej skulle kunna öfverflyttas till kammararkivet likaväl som dessförinnan; meningen vore naturligtvis icke att grundlägga ett nytt räkenskapsarkiv. Vidare borde erinras, att lika litet som utomlands nödiga utredningar blifvit omöjliggjorda derigenom, att de administrativa verkens äldre arkiv i allmänhet flyttats från verken under särskild arkivalisk vård, lika litet skulle sådana utredningar hos oss förhindras genom ett underordnande af kammararkivet under riksarkivet. Redan nu vore det ju hos oss en hvardaglig sak, att både kammarkollegium och andra embetsverk för sina utredningar rådfrågade riksarkivets ofta just från dessa verk härrörande samlingar; och vederbörande verk hade förmodligen funnit sig bättre deraf, än om de sjelfva skulle haft qvar den tunga bördan att förvara och vårda alla dessa arkivalier. Just med hänsyn till förekommande utredningar vore det för öfrigt icke minst af nöden, att arkivalier blefve väl vårdade och ordnade; det funnes tillräckligt många exempel på den vanvård och oordning, som blifvit följderna af att för mycket arkivalier fått hopa sig hos embetsverken; och det funnes ock exempel på, hurusom på grund deraf det blifvit dem svårt att förebringa det för en utredning äskade materialet.

Då det gälde *kammararkivet*, borde man dessutom lägga märke till, att långt från alla under *kammarkollegii* verksamhet tillkomna handlingar tillhörde det s. k. *kammararkivet*. Förhållandet vore nemligen det, att jemte detta s. k. kammararkiv — hvilket ombänderhades af kammararkivarien — funnes under kammarkollegii vård jemväl en annan mycket stor arkivaliesamling, som man skulle kunna kalla kammarkollegii eget arkiv och som handhades af kollegiets registrator och dess aktuarie. Till denna senare samling, hvilken, i olikhet med det s. k. kammararkivet, förvarades i kollegiets egna, olika embetsrum — kammararkivet förvarades deremot hufvudsakligen i kammarrättens hus,

och kammarkollegii tjänstemän måste därför lika fullt gå öfver gatan, då de skulle besöka kammararkivet, som då de skulle besöka riksarkivet — hörde så godt som *alla de akter*, hvilka tillkommit under kammarkollegiets verksamhet ända från, i stort sedt, 1600-talets slut: så kongl. bref till kollegiet, dess egna diaries, protokoll och registratur, de till detsamma från orterna inkomna handlingarna, dess akter från nämnda tid, de nyaste jordeböckerna m. m. Man kunde således taga *hela* det s. k. kammararkivet från kollegiet, och detta skulle dock hafva kvar under sin vård så godt som alla de handlingar, som rörde dess egen verksamhet under de två senast gångna århundradena! En samling, ensamt den mer än tillräckligt betungande för ett administrativt embetsverk att ordna och vårda.

Af det s. k. kammararkivets serier daterade sig åter flertalet från tiden för mer än 200 år tillbaka, från en tid, då så godt som hela finansförvaltningen lydde under den gamla »räknekammaren». Der finnes, allt ifrån kung Göstas nydaningsverk, representerade de första begynnelseerna till en mängd förvaltningsgrenar, hvilka sedan anförtrotts åt helt andra embetsverk än det nuvarande kammarkollegiet. Der finnes de äldsta materialerna för historien om den statens inkomst- och utgiftsförvaltning, som i våra dagar handhades af statskontoret; om räkenskapskontrollen, som nu tillhörde kammarrätten; om tullväsendet; om myntväsendet; om den viktiga vården om bergslagerna och om rikets sjöfart och handel m. m., för hvilket allt efter hand skapats särskilda embetsförvaltningar. Der till komme också särskilda, än mera fristående samlingar, såsom t. ex. det viktigaste af de forna reduktionsmyndigheternas arkiv, vissa spillror af enskilda personers arkiv m. m. Allt detta hade med kammarkollegii nuvarande verksamhet så godt som intet att skaffa. Hvarför skulle då dess vård alltjemt betunga kollegiet? Och hvad som i våra dagar allt fort tillflutit kammararkivet — om också för närvarande tillloppet på grund af bristande utrymme spärrats — nemligen de reviderade kronoräkenskaperna, det komme *icke* från kammarkollegium, utan från kammarrätten och förvarades för öfrigt delvis ej ens i kammararkivet, utan vore af kollegium deponeradt just hos riksarkivet.

Äfven för nu pågående *detaljordnande af kammararkivet* skulle utan tvifvel en närmare förening mellan riks- och kammararkiven vara af mycket gagn. Det vore först och främst naturligt, att den rika sakkunskap och den mångåriga erfarenhet vid dylika arbeten, som förefunnes i riksarkivet, derigenom skulle på ett helt annat sätt komma detta arbete till godo än under nuvarande förhållanden, då någon sådan

samverkan icke förefunnes. Betydelsen här af framträdde ytterligare, då enligt ett af tjänstförrättande kammararkivarien den 19 september 1900 aflåtet memorial (refererad i statsverkspropositionen) »kammararkivets egen fåtaliga personal strängt tages i anspråk af andra tjänsteåligganden och ytterst sällan kan egna någon tid åt dylikt ordningsarbete»: tillräckliga garantier syntes sålunda icke finnas för att den kännedom om arkivet i dess helhet äfvensom den arkivaliska fackkunskap och erfarenhet, som naturligtvis i högre mått borde förefinnas hos arkivets egen personal än hos de mera tillfälliga deltagarne i ordningsarbetet, kunde i önskvärd grad komma detta arbete till del. Huru viktigt det emellertid vore, att ett ordningsarbete af dylik art från början icke anlades efter mindre rigtiga principer, derom förvarade kammararkivet redan nu ett varnande exempel i den s. k. Sandbergsska samlingen — af staten bekostad med minst 10,000 rdr — om hvilken en erfaren historiker och arkivman måst uttala, att den metod, efter hvilken den vore upplagd, tillämpad på originalhandlingar, stode i opposition till hvarje rationel plan för ett offentligt arkivs ordnande. (Historisk Tidskrift 1897, sid. 161.)

För enhetlighet i ledningen af ordningsarbetet i kammararkivet och i riksarkivet talade ännu en omständighet af mycken vikt. Kammararkivet hade nemligen ingalunda i alla tider varit ett slutet helt, utan derifrån hade vid olika tillfällen blifvit till riksarkivet — äfvensom vissa andra arkiv — öfverflyttade än särskilda grupper af arkivalier, än mera osammanhängande massor af oordnade handlingar, hvilka vid olika tillfällen af kammararkivarier förklarats såsom »umbärliga», »odugliga» och dylikt, men sedermera i riksarkivet blifvit föremål för ordningsarbete. Af i kammararkivet nu förvarade arkivalier — både sådant, som förut varit temligen bekant, och sådant, som vid nu verkställd granskning af dess mera oordnade handlingar provisoriskt uppdelats — tillhörde icke så litet just samma serier som de förut till riksarkivet öfverlemnade eller dermed närbeslägtade, och borde sålunda, efter alla förnuftiga arkivprinciper, ovilkorligen med dessa sammanföras. För att detta skulle låta sig göra, fordrades emellertid en ganska ingående detaljkännedom af olika arkivserier äfvensom möjlighet att vid behof kunna från det ena arkivet till det andra obehindradt flytta än hela band och bundtar, än lösa blad och aktstycken för att jämförande studera dem och förpassa hvarje handling just till dess rätta plats — något, som naturligtvis icke vore möjligt utan gemensam, enhetlig ledning af det hela.

Utan en sådan gemensambhet kunde det icke undvikas, att man på båda hållen onödigtvis kastade bort tid, möda och kostnader på ett ordningsarbete, som, när det i alla fall en gång oundvikliga sammanförandet af det samhöriga komme att ega rum, skulle få göras om igen. För att undvika slöseri med arbetstid och arbetskraft i statens tjänst, borde alltså en enhetlig ledning af nu ifrågavarande ordningsarbeten fortast möjligt organiseras; och då det väl icke läte sig göra att åt kammarkollegium öfverlåta vården äfven af riksarkivet, återstode blott att låta riksarkivet öfvertaga kammararkivet.

Vid frågan om ett ändamålsenligt ordnande af arkivväsendet i riket syntes man emellertid icke böra stanna blott vid kammararkivet, utan taga tillbörlig hänsyn äfven till *andra centrala arkiv*. Redan de till reglering af kongl. biblioteket och riksarkivet förordnade komitérade hade i sitt utlåtande af den 30 augusti 1876 framhållit, att de ansåge väsentliga fördelar skola vinnas, om riksarkivet i egenskap af centralt embetsverk ställdes i någon förbindelse med öfriga inom landet befintliga offentliga arkiv, samt att en förening af de centrala arkiven och en organisation af provinsarkiven under riksarkivet vore önskelig. I sin årsberättelse för 1881 hade dåvarande riksarkivarien uttalat sig för, att för emottagande af de jemte riksarkivet befintliga centrala arkivens handlingar skulle anordnas ett under riksarkivets tillsyn stäldt reservarkiv. Vid 1887 års januari-riksdag hade framlidne landshöfding *Axel Bergström* i Första Kammaren väckt en motion med förslag om att Riksdagen i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t skulle anhålla om åtgärders vidtagande i syfte »att högsta vården om rikets alla offentliga arkiv måtte uppdragas åt riksarkivet eller ecklestikdepartementet såsom central öfverstyrelse». I motiveringen till denna motion hade bland annat yttrats följande: »Då det är en beklaglig sanning, att våra många offentliga urkundssamlingar eller arkiv i de flesta fall ej handhafvas som sig bör — till oersättlig förlust för kännedomen om utvecklingen af våra förhållanden på alla områden under sista århundradena — torde en slik missriktning böra motarbetas i tid, d. v. s. innan det blir för sent. Säkraste sättet att åstadkomma en bättre sakernas ordning vore tvifvelsutan, att alla dessa arkiv ställdes under en centralstyrelse, vare sig riksarkivet eller ecklesiastikdepartementet, på det att handlingarna kunde på likformigt sätt ordnas, vårdas och tillhandahållas. Denna arkivstyrelse borde ega att föreskrifva de allmänna grunderna för ordnandet samt insamla noggranna förteckningar öfver hvarje arkivs innehåll; vidare att genom utsända inspektörer dels jemföra de upprättade förteckningarna med sjelfva handlingarna och dels — hvilket vore det

mest angelägna — öfvervaka, att den påbjudna vården ej urartade eller återginge till vanvård; samt slutligen att tillse, att Sveriges folk finge fullt tillgodonjuta sin i tryckfrihetsförordningen förbehållna rätt att ega tillträde till offentliga handlingar. Alldenstund många enskilda fall kunna påpekas dels af oordentligt ordnande, dels af oförsvarlig vanvård och förstöring samt dels af olagligt hinder mot medborgarnes forskningsrätt, skall säkerligen en hvar nödgas medgifva behöfligheten af hvad nu ifrågasättes.»

På grund af Riksdagens upplösning hade motionen ej hunnit blifva slutbehandlad, men sedan vid 1888 års riksdag frågan återupptagits genom motioner af grefve *Gustaf Sparre* i Första Kammaren och friherre *Carl Carlson Bonde* i Andra Kammaren, hade Riksdagen den 14 maj 1888 aflåtit en skrifvelse (n:o 84) med anhållan, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder borde vidtagas för att vinna ett bättre handhafvande af på spridda håll förvarade offentliga arkiv. Vid denna frågas vidare behandling hade åtskilnad gjorts mellan de provinsiella arkiven och de i hufvudstaden befintliga. Hvad de förra beträffade, hade ifrågavarande skrifvelse efter hand ledt till den landsarkivorganisation, hvilken för närvarande just hölle på att utveckla sig; de senare återstode deremot ännu att omhändertaga. I utlåtande af den 24 december 1888, föranledt af nämnda riksdagsskrifvelse, hade riksarkivarien framhållit, hurusom äfven andra arkiv än kammararkivet lede af väsentliga brister — han hade särskildt omnämnt Svea hofrätts och statskontorets äfvensom riksgäldskontorets samt bergs- och kommerskollegiernas arkiv. Hvad särskildt de sistnämnda anginge, måste deras nuvarande förvaringslokaler betraktas såsom i hög grad provisoriska: arkiven vore nemligen dels fördelade i en mängd olika rum i kommerskollegiets embetslokal — hvilken vore belägen i staden inom broarne, under sig hade diverse affärslokaler och således måste betraktas såsom i hög grad eldfarlig — äfvensom på husets vind, der arkivkontoren vexlade med boningsrum, dels äfven med viktiga delar nödtorftligen inrymdt i ett f. d. kolerasjukhus på Östermalm. Äfven andra centrala arkiv, t. ex. medicinalstyrelsens, förmältes lida af liknande svårigheter.

Riksarkivarien hade i nyssnämnda utlåtande jemväl framhållit, huru det i allmänhet vore de äldre och sålunda i historiskt afseende värdefullare handlingarna, som lede mest af missförhållandena, enär det vanligen vore dessa, som undanflyttades till de sämre lokalerna och åtnjöte mindre uppmärksamhet och omvårdnad. Af de utvägar, som kunde ifrågakomma för afhjelpande af detta missförhållande, hade den

i och för sig lämpligaste och lättast verkställbara synts honom vara den, att de olika embetsverkens äldre handlingar sammanfördes till ett gemensamt arkiv, hvarför han ifrågasatt upprättande för de centrala embetsverkens äldre handlingar af ett särskildt vare sig under riksarkivets tillsyn stäldt eller på annat sätt ordnad reservarkiv. För att ett sådant arkiv måtte ställas i allra närmaste samband med riksarkivet — derest icke detta skulle kunna tillräckligt utvidgas för att mottaga nu ifrågavarande samlingar — talade bland annat äfven det förhållande, att, sedan berörda skrifvelse afläts, likasom delvis äfven dessförinnan, från flertalet af de nämnda arkiven mycket betydande samlingar blifvit dels till riksarkivet öfverlemnade och med dess samlingar införlifvade, dels derstädes deponerade; redan samhörighetsprincipen fordrade alltså, att de äldre arkivalierna från dessa embetsverk icke förblefvo splittrade på olika ställen. Deremot kunde ju en lämplig tidsgräns fastställas, så att, de yngsta, för löpande göromål dagligen behöfliga handlingarna i mån af behof komme att stanna i verkens vård. För öfrigt har i motionen i fråga om centralisationstankens betydelse ur olika synpunkter hänvisats till den framställning deraf, som föreläge i en uppsats om »Våra centrala embetsverks arkiv» uti Historisk Tidskrift 1898. Särskildt framhålles i motionen, hurusom i densamma med allt skäl påpekades, att ett gynnsamt tillfälle till denna tankes förverkligande syntes erbjuda sig, när snart en gång Riksdag och riksgäldskontor skulle flytta från Riddarholmen. Äfven häri låge ett beaktansvärdt skäl att just nu upptaga frågan till närmare utredning.

Ett sammanförande äfven i vårt land af embetsarkiven till en institution sådan som riksarkivet, der de kunde vinna nödig, sakkunnig vård, skulle, enligt hvad i motionen slutligen anförts, stå i fullständigaste harmoni med liknande åtgärder, som redan verkstälts flerstädes i utlandet, och i jmförelse med hvilka vårt arkivväsen, derest vi ej följde de gifna föredömena, komme att te sig i mindre fördelaktig dager.

I *Danmark* hade man sålunda redan 1861 vidtagit åtskilliga åtgärder för centralisering af de centrala verkens arkiv och hade sedermera, särskildt efter en kongl. resolution af den 22 december 1882, gått vidare, så att i riksarkivet i Köpenhamn vore förenade icke blott de olika kansliernas forna arkiv, utan äfven t. ex. räntekammarkivet, generaltullkammararkivet, kommerskollegiets arkiv, finansarkiven och generalpostdirektionens arkiv, allt till år 1848, vidare krigs- och marinministeriernas arkiv till och delvis utöfver samma tid m. m. I *Finska statsarkivet* bestode för tiden till 1809 kanske den öfvervägande delen af handlingarna just af sådana, som i vårt land ännu tillhörde embetsverksarkiv.

Preussens arkivväsen företedde en organisation så till vida liknande den danska, att t. ex. de centrala myndigheternas äldre arkiv — de finansiella verkens ingalunda undantagna — vore förenade i Geheime-Statsarkivet i Berlin, under det deremot de provinsiella myndigheternas vore fördelade på olika provinsarkiv. I *Holland* och *Belgien* vore i arkivorganisationerna fasta gränser gifna, så att alla arkivalier af tidigare datum vore vare sig koncentrerade i de uti Haag och Brüssel befintliga riksarkiven eller fördelade på olika provinsarkiv, hvaremot handlingar af senare datum vore kvar hos de respektive myndigheterna. Detta gränsår vore i *Holland* 1815, i *Belgien* 1794; i det senare landet vore dock äfven åtskilliga handlingar allt intill 1830 införlifvade med riksarkivet, och man vore just för närvarande sysselsatt med organisationen af en ny afdelning i arkivet, afsedd att mottaga handlingar från en senare tid. Finansiella arkivalier, som hos oss ännu låge i vanvård, räknades der bland centralarkivets dyrbaraste skatter, och af arkivets utförliga publikationer hade därför betydande delar kunnat egnas åt just sådana, för den inre historien så viktiga samlingar. Äfven i *Frankrike*, hvars arkivväsen i flera hänseenden vore mönstergilt, särskildt hvad provinsarkiven anginge, omfattade dess hufvudarkiv, nationalarkivet i Paris, högst betydande samlingar af hvad som från tidigare finansiella myndigheter funnes i behåll, och fastän der bredvid egna arkiv funnits inom vissa ministerier, såsom utrikes-, krigs- och marinministeriet, hade centralisationsprincipen just i år medfört, att det sistnämnda, marinministeriets arkiv, blifvit med nationalarkivet införlifvadt.

Något giltigt skäl, hvarför man icke äfven i Sverige borde undersöka, om ej dylika exempel vore värda att följa, syntes, enligt hvad i motionen vidare anförts, knappt kunna angifvas. Att ett ändamålsenligt ordnande af arkivväsendet komme att draga med sig vissa kostnader, syntes ej vara något sådant skäl, helst då nu blott ifrågasattes en utredning af saken. Hvad kostnadsfrågan anginge, borde emellertid icke förgätas, både att, såsom nu framträdt, vanvård af offentliga arkiv kunde draga dryga kostnader med sig, och att deras räddning och framtida bevarande förmodligen skulle blifva billigare, om de centraliserades, än om de skulle hvar på sitt håll upphjelpas och förses med drägliga lokaler och dylikt. Det blefve också i regel ett slöseri med både tid och kraft att för utförande af ett visst arbete använda personer, som i dylika ting icke egde fackutbildning och öfning. För öfrigt borde väl dock icke heller förgätas, att de penningar, som vi offrade för bevarande af våra arkivskatter, dem kunde vi förtjena in igen, men att

om dessa skatter sjelfva genom vanvård eller osäkra förvaringsrum skulle förfaras, en sådan förlust skulle vara oersättlig.

Sveriges inre historia vore ännu till god del oskrifven. Men det vore af stor fosterländsk betydelse, att den blefve skrifven, ty deraf funnes mycket att lära för en hvar. Om fädernas gerning på de utländska valplatserna visste vi icke så litet; men det stode oss åter att lära närmare känna fädernas gerning under de gångna tidehvarfven i eget land, på fält och vid sjö, i skog och i smedja, i kansli och i borgarenäring. Historien om denna gerning, detta fädernas mödosamma, välsignelserika, sekellånga odlingsarbete borde vi dock ha skrifven, ty den lärde hvar och en af oss, i vida kretsar och breda lager, sambandet mellan *vår* egen dagliga, fredliga tid och fädernas, och skulle så med tusen trådar knyta samman de kommande släktena med de gångna.

Den historien kunde icke skrivas utan fri, god och säker tillgång till de skatter, som ännu låge spridda här och hvar i våra centrala embetsverks s. k. arkiv. Derfor borde deras arkivfråga lösas, men lösas så, att verklig garanti vunnes för bästa möjliga ordning i och bästa möjliga vård af de rika skatterna. Sådan ordning och vård kunde de icke få annat än genom arkivaliskt skolade vårdare och under arkivaliskt fackutbildad öfverstyrelse. Detta mål borde därför skarpt hållas i sigte vid hvarje åtgärd, som rörde de ifrågavarande arkivens ställning. Då nu tvenne sådana åtgärder för närvarande vore å bane, hvilkas utförande på det ena eller det andra sättet måste blifva af betydelse för det »bättre handhafvande af på spridda håll förvarade, offentliga arkiv», som Riksdagen i sin skrifvelse af den 14 maj 1888 begärt, hade ansetts, att en samtidig erinran om denna skrifvelse och om de i fackkretsar allmänt omfattade principerna för en riktig arkivvård icke borde saknas. Särskildt syntes det önskligt, att — likasom i Danmark provinsarkivens upprättande föregåtts af en med statsanslag bekostad och af arkivmän utförd inspektion af landets alla viktigare arkiv — snarast möjligt en inspektion af sakkunnige måtte verkställas angående våra centrala embetsverks arkivs omfattning och nuvarande förvaringssätt.

Med anledning häraf och på grund af hvad sålunda anförts, hade förslaget under första punkten i motionen framstälts.

Derest denna hemställan vunne bifall, vore det, enligt hvad till sist i motionen yttrats, tydligt, att sådant måste inverka på fortsättande af ordningsarbetet inom kammararkivet. Af hvad ofvan anförts om huru vissa serier af samhöriga handlingar för närvarande vore delade

mellan riksarkivet och kammararkivet, framginge emellertid, att redan nu ett ändamålsenligt ordnande af dessa icke kunde ega rum utan att en gemensam plan uppgjordes och att äfven under arbetets gång nödig samverkan egde rum — hvarvid det syntes naturligast, att arbetet verkställdes under inseende af den myndighet, hos hvilken de största arkivaliska förutsättningarna vore att finna.

Med anledning häraf hade förslaget i andra punkten blifvit framställt.

I öfverensstämmelse med Riksdagens år 1888 uttalade uppfattning anser Riksdagen ett bättre handhafvande af de på spridda håll förvarade offentliga arkiven vara synnerligen behöfligt. Genom beslut om upp-rättandet af landsarkiv och genom den stadga angående vissa offentliga arkiv, som af Eders Kongl. Maj:t utfärdats den 31 december 1900, hafva visserligen förbättringar i åtskilliga hänseenden ernåtts eller synas komma att vinnas. Genom dessa åtgärder blifva dock icke de i motionen påvisade olägenheterna i afseende å de i hufvudstaden befintliga centrala embetsverkens arkiv afhjelpna, synnerligast som nyssberörda stadga uttryckligen undantager dessa arkiv från stadgans tillämpning. Enligt hvad Riksdagen inhemtat, anbefalde Eders Kongl. Maj:t den 31 december 1900 riksarkivarien att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag till anordnande af en ur arkivalisk synpunkt sakkunnig inspektion af de offentliga arkiv, i afseende å hvilka en sådan inspektion kunde anses vara af behovet påkallad. Genom en dylik inspektion, som icke innebär någon systemförändring i afseende på de centrala embetsverkens arkivs förvaring och förvaltning, torde visserligen åtskilliga förbättringar i de nuvarande förhållandena kunna åvägabringas. Det synes dock, på grund af flera, delvis i ofvanberörda motion framhållna orsaker, som om en verksam anordning till det bättre alltid måste blifva svår att genomföra, så länge det nuvarande systemet bibehålles, enligt hvilket embetsverken sjelfva hos sig förvara sina arkiv af äldre handlingar och hafva vården om desamma. En förändring i detta hänseende torde därför böra tagas under öfvervägande. Men innan frågan om en dylik mera genomgripande systemförändring kan upptagas till pröfning, torde en sådan sakkunnig undersökning af de befintliga embetsverks-arkiven i hufvudstaden, som i motionen föreslagits, vara erforderlig; och önskligt är, att den så snart som möjligt företages. Derigenom skulle, bland annat, frågan om möjligheten och lämpligheten af att ställa större eller mindre delar af dessa arkiv under riksarkivariens högsta vård och inseende eller måhända att till och med sammanföra dem i gemensam arkivlokal vinna erforderlig belysning. Under alla förhållanden böra dock de

yngre delarne af nämnda arkiv, hvilka kunna antagas vara för embetsverkens arbete i afsevärd mån behöfliga, bibehållas vid embetsverken.

Hvad särskildt den föreliggande frågan om kammararkivet angår, anser Riksdagen, att nyssnämnda ifrågasatta förberedande åtgärder icke böra få inverka hämmande på det inom detta arkiv började ordningsarbetet, utan synes detta arbete böra fortsättas, och har Riksdagen därför ansett sig böra medgifva, att ett extra anslag för sådant ändamål beviljas. I betraktande af att för hvart och ett af de senaste fyra åren dertill anvisats ett belopp af 5,000 kronor samt att kammararkivarien icke för den närmaste framtiden ifrågasatt högre årligt anslag, har Riksdagen ansett anslagsbeloppet kunna för den af Eders Kongl. Maj:t nu afsedda fyraårsperiod bestämmas till 5,000 kronor om året eller tillhopa till 20,000 kronor. Med anledning af det i motionen framställda förslag, att vid anslagets beviljande skulle fästas det vilkor, att arbetet måtte verkställas efter sådan plan, att nödig enhetlighet mellan riksarkivets och kammararkivets samlingar vunnas, vill Riksdagen visserligen framhålla önskvärdheten af att det måtte tillses, om ej en närmare samverkan må kunna åstadkommas mellan kammararkivet och riksarkivet vid ordnandet af likartade samlingar, så att en gemensam plan dervid må följas, men då vissa svårigheter i sådant afseende kunna tänkas uppstå, hvilkas betydelse Riksdagen ej tilltror sig att bedöma, har Riksdagen hållit före, att sagda önskemåls uppnående icke bör uppställas såsom vilkor för anslagets utgående, helst i sådant fall måhända ordningsarbetets oafbrutna fortgång inom kammararkivet skulle kunna äfventyras.

Något särskildt anslag för verkställande af ofvanberörda undersökning angående de centrala embetsverkens arkiv synes icke vara erforderligt, enär Eders Kongl. Maj:t icke torde sakna tillfälle att af tillgängliga medel bestrida därför uppkommande kostnader.

Riksdagen får alltså för Eders Kongl. Maj:t anmäla, att, på grund af hvad sålunda anförts, Riksdagen, med anledning af Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning och ofvanberörda motion, till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet beviljat ett anslag af 20,000 kronor, att utgå under fyra år, och deraf för år 1902 å extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisat 5,000 kronor att ställas till kammarkollegii disposition mot den redovisning och kontroll, som Eders Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva.

Derjemte får Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta genom sakkunniga personer snarast möjligt

föranstalta en undersökning af de i hufvudstaden befintliga centrala embetsverkens arkiv i syfte att få en utredning såväl rörande beskaffenheten, omfånget och förvaringssättet af deras arkivalier som ock angående möjligheten och lämpligheten af att förena de äldre delarne af nämnda arkiv med riksarkivet under gemensam styrelse, och att, i fall en dylik förening skulle finnas möjlig och önskvärd, Eders Kongl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som vore egnade att förbereda och främja densamma.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

9:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *ersättning för af statskontoret gjorda förskott* på extra stat för år 1902 bevilja 34,465 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhemtas, att de af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, som tillhörde sjunde hufvudtiteln och borde till ersättande hos Riksdagen anmälas, vore, enligt från statskontoret lemnad uppgift:

till ersättning till egare af skattefrälsehemman, hvilkas ränta icke blifvit af statsverket inlöst	kronor 14,767: 96
„ ersättning för förskott till inlösen af skattefrälseräntor	„ 6,796: 75
„ kommerskollegium, enligt kongl. brefvet den 17 juni 1893, utanordnade medel för godtgörande af vissa utgifter och kostnader för svenskt sjöfolk m. m., 12,300 kronor, samt, enligt kongl. brefvet den 22 januari 1897, angående ordningen och sättet för gäldande af vissa utgifter, som för- anleddes af stadgandena i §§ 319 och 321 i sjö- lagen, utanordnade medel, 600 kronor, eller till- sammans	„ 12,900: —

eller tillhopa kronor 34,464: 71,

hvilken summa för undvikande af öretal i riksstaten afrundats till 34,465 kronor.

Riksdagen har, till ersättning för ofvanberörda af statskontoret gjorda förskott, å extra stat för år 1902 beviljat 34,465 kronor.

Kommerskollegium.

10:o) Eders Kongl. Maj:t har i punkten 9 under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till *anordnande af arbetsstatistiska undersökningar*, af förut beviljad anslag å 20,000 kronor, å extra stat för år 1902 anvisa återstående beloppet 10,000 kronor.

Då för fortsättningen af ifrågavarande undersökningar under år 1902 återstoden af det beviljade anslaget lär vara erforderlig, har Riksdagen, till anordnande af arbetsstatistiska undersökningar af förut beviljad anslag å 20,000 kronor, å extra stat för år 1902 anvisat återstoden, 10,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

11:o) Med bifall till Eders Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och i öfverensstämmelse med hvad under en längre följd af år egt rum, har Riksdagen på extra stat för år 1902 beviljat *dels* såsom bidrag till upprätthållande af *väfskolan i Borås* — med vilkor att från Elfsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften af statsanslaget — 3,800 kronor, och *dels*, såsom bidrag till *aflönande af en andre lärare vid samma skola*, 1,000 kronor, under vilkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda läns landsting eller eljest tillskjutet.

Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.

12:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till understöd åt *Göteborgs handelsinstitut* och grosshandels societetens i Stockholm handelsskola, *Frans Schartaus praktiska handelsinstitut*, på extra stat för år 1902 bevilja 28,000 kronor.

Betydelsen af att en god handelsundervisning må kunna beredas så många som möjligt af de unga män och qvinnor, som vilja egna sig åt handeln, anser Riksdagen vara synnerligen stor. Visserligen är det endast tre år, sedan nu ifrågavarande extra anslag höjdes med 5,000 kronor, men då utvecklingen gått derhän, att detsamma numera blifvit otillräckligt, torde en ny höjning böra vidtagas. Af det i sådant afseende föreslagna ökningsbeloppet, 8,000 kronor, äro 4,500 kronor betingade af ersättningar för afgifts nedsättningar och frilev-

platser, hvilka, enligt de för anslagets utgående gällande bestämmelser, skola i första rummet från anslaget utgå. Återstoden, 3,500 kronor, afser täckande af beräknad brist vid institutet i Stockholm, hvilken brist anses skola uppkomma af den anledning, att nämnda institut anordnat parallelafdelningar, till följd hvaraf kostnaderna betydligt ökats utan att åtminstone ännu den inträdda ökningen i elevernas antal och alltså jemväl i elevafgifter anses tillräcklig att uppväga kostnadsökningen. Då det, enligt Riksdagens mening, skulle vara mindre lyckligt, i fall institutets styrelse af sådan anledning skulle blifva nödsakad att höja elevafgifterna eller indraga parallelkurserna, anser Riksdagen, att, på sätt de för anslagets användande gifna bestämmelserna äfven afse, bristen bör täckas af statsmedel och anslaget alltså ökas jemväl med det härtill erforderliga beloppet.

På grund af hvad sålunda anförts, har Riksdagen för år 1902 på extra stat anvisat ett anslag af 28,000 kronor, att af Eders Kongl. Maj:t användas till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandels societetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, under förutsättning, hvad Göteborgs handelsinstitut beträffar, att Göteborgs stadsfullmäktige och, hvad Frans Schartaus praktiska handelsinstitut angår, att grosshandels societeten i Stockholm fortfarande till instituten lemna årligt understöd till minst samma belopp som hittills samt på de vilkor i öfrigt, som Eders Kongl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

13:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte å extra stat för år 1902 bevilja *dels* till befrämjande af *afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar* 15,000 kronor, *dels* ock till *handelsstipendier* 20,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande framställningar, har alltså för år 1902 på extra stat anvisat:

dels ett anslag af 15,000 kronor att af Eders Kongl. Maj:t användas till befrämjade af *afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar*; och

dels ett anslag af 20,000 kronor till *handelsstipendier*.

Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.

14:o) I enlighet med Eders Kongl. Maj:ts förslag och i likhet med hvad under en följd af år egt rum har Riksdagen, under vilkor,

att *bergsskolorna i Filipstad och Falun* med dertill hörande skolor för bergsarbetare komma att jemväl under år 1902 fortsätta sin verksamhet i enahanda omfång och utsträckning som hittills, hvarom Eders Kongl. Maj:t torde vilja genom inspektion af sakkunnig person sig förvissa, å extra stat för samma år anvisat ett belopp af 14,000 kronor att till brukssocietetens fullmäktige i jernkontoret utbetalas.

Anställande af en extra grufingeniör i norra bergmästaredistriktet.

15:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för *anställande under år 1902 inom norra bergmästaredistriktet af en extra grufingeniör* på extra stat för samma år anvisa ett anslag af 2,000 kronor.

I likhet med departementschefen anser Riksdagen den lemnade utredningen gifva vid handen, att en tillfällig förstärkning af arbetskrafterna inom det norra bergmästaredistriktet blifver under år 1902 erforderlig. Riksdagen har emellertid icke ansett det vara behöfligt eller ens lämpligt, att den extra grufingeniör, hvars tillsättande Eders Kongl. Maj:t nu föreslagit, erhåller annan tjänstgöringsskyldighet och befogenhet än den för närvarande inom detta distrikt anstälde grufingeniören, utan synas desse ingenjörer böra vara i berörda hänseenden likställda. Något hinder mot en sådan anordnings genomförande synes icke förefinnas, enär, på sätt kommerskollegium upplyst, den nuvarande grufingeniören är underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som må kunna finnas erforderlig. Vid sådant förhållande bortfaller jemväl anledningen att åt den extra ingeniören bereda högre aflöning af statsmedel än åt den nuvarande, eller 1,500 kronor.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts, har Riksdagen, för anställande under år 1902 af en extra grufingeniör inom norra bergmästaredistriktet, på extra stat för samma år anvisat ett anslag af 1,500 kronor.

Anordnande af fabriksinspektion.

16:o) Uti punkten 16 under denna hufvudtitel har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, för *anordnande af fabriksinspektion*, på extra stat för år 1902 anvisa ett anslag af 81,000 kronor.

Då Riksdagen i skrifvelse af den 14 maj 1900 uttalat, att den princip, att ifrågavarande inspektioner skulle förrättas af inspektörerne sjelfve och icke af några dem underlydande tjänstemän, borde åtminstone tills vidare fortfarande upprätthållas, och då sådana nya förhållanden sedan dess icke synas hafva tillkommit, som kunna föranleda Riksdagen att genom ett bifall till Eders Kongl. Maj:ts hemställan, att till hvarje inspektörs biträde anställa en assistent med viss inskränkt befogenhet, nu frångå sitt ofvannämnda uttalande, har Riksdagen ansett sig ej kunna biträda Eders Kongl. Maj:ts nu framlagda förslag till afhjelpande af den brist i yrkesinspektionens nuvarande arbetskrafter, som torde förefinnas. I allt fall föreställer sig Riksdagen, att vissa af de uppdrag, hvilka, enligt hvad statsrådsprotokollet angifver, skulle öfverlåtas åt assistenterna, såsom t. ex. efterbesigtningar eller tillsynen öfver efterlefnaden af lagen angående minderåriges och kvinnors arbete, äro af alltför magtpåliggande och grannliga natur för att böra anförtros åt annan än inspektören sjelf.

Under erinran, att Riksdagen så nyligen som i fjol beviljade anslag till tre nya inspektörsbefattningar, vill Riksdagen framhålla, att, då den nya lag angående minderåriges och kvinnors arbete, hvilken utfärdades den 17 oktober 1900, icke tillämpats förr än från och med ingången af innevarande år, synes, beträffande det af nämnda lag till äfventyrs förorsakade behovet af en än ytterligare ökning i yrkesinspektionens arbetskrafter, någon erfarenhet icke kunna hafva vunnits. Den af kommerskollegium nu framlagda redogörelsen för verkställda inspektioner under senare år synes emellertid utvisa, att det är önskvärdt, att lättnad i arbetet må i någon mån beredas yrkesinspektörerna, på det att flera inspektioner än nu må kunna årligen verkställas. Riksdagen har ansett detta lämpligast kunna ske derigenom, att inspektörerna beredas tillfälle att åt tekniskt bildade kontorsbiträden, mer än nu, öfverlåta utförandet, på inspektörens ansvar, af skrif- och ritarbeten samt öfriga kontors- och expeditionsgöromål. Härigenom skulle alltså till en del kunna lemnas ersättning för de af Eders Kongl. Maj:t ifrågasatte assistenternas arbete samt inspektörens egen tid något mer än förut kunna användas till inspektionsresor. Riksdagen har därför funnit sig böra biträda förslaget om ökande af anslaget till skrifbiträde m. m. med 2,400 kronor, hvilket syntes Riksdagen innebära en åtgärd för denna verksamhets utveckling i rätt riktning.

I afseende på de anslag, hvilkas förnyande med oförändrade belopp Eders Kongl. Maj:t nu föreslagit, har Riksdagen icke haft något att erinra.

Riksdagen har alltså på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts nu ifrågakarande framställning, att Riksdagen, för anordnande af fabriksinspektion, på extra stat för år 1902 anvisat *dels* till aflöning åt åtta yrkesinspektörer 40,000 kronor med 5,000 kronor till en hvar, för år räknadt, *dels* till arfvode åt en assistent i kommerskollegium 3,000 kronor, *dels* till bestridande af kostnaden för skrifbitråden och likartade utgifter 12,000 kronor, och *dels* till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhopa 57,000 kronor.

Ersättning till sjömanshusen.

17:o) Till *ersättning åt sjömanshusen* har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1902 anvisa ett anslag af 30,000 kronor.

Då ifrågakarande anslag torde jemväl för år 1902 blifva erforderligt, har Riksdagen å extra stat för år 1902 under benämning »ersättning till sjömanshusen» anvisat ett anslag af 30,000 kronor för beredande åt sjömanshusen af skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpligtiges inskrifning och redovisning samt med utarbetande af sjöfartsstatistiska uppgifter, dock under vilkor, att aflöning till tjänsteman vid sjömanshus, som erhåller sådan ersättning, icke må utan kommerskollegii medgifvande höjas.

Återbetalning till viss del af erlagda konsulatafgifter för svenska fartyg.

18:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, i afbidan på omreglering af konsulatafgifterna, för att till svenska fartygsrederier måtte kunna, enligt de närmare bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kunde finna godt meddela, återbetalas fyra femtedelar af hvad under år 1902 kunde komma att utgifvas såsom *konsulatafgifter* för rederierna tillhöriga fartyg, på extra stat för samma år anvisa ett förslagsanslag å 175,000 kronor.

Riksdagen har, i afbidan på omreglering af konsulatafgifterna, på extra stat för år 1902 anvisat ett förslagsanslag å 175,000 kronor, för att till svenska fartygsrederier må kunna, enligt de närmare bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, återbetalas fyra femtedelar af hvad under samma år kan komma att utgifvas såsom konsulatafgifter för rederierna tillhöriga fartyg.

Tillfällig förstärkning af arbetskrafterna hos kammarrätten.

19:o) Eders Kongl. har föreslagit Riksdagen att för *tillfällig förstärkning af arbetskrafterna hos kammarrätten* på extra stat för år 1902 anvisa ett belopp af 6,000 kronor.

Under flera år har, på sätt af redogörelsen under punkten 2:o) här ofvan inhemtas, kammarrätten varit biträdd dels af två för helt år samt med samma tjenstgöringsskyldighet och befogenhet som kammarrättsråd adjungerade ledamöter, dels ock af två endast under sessionerna adjungerade ledamöter, hvadan alltså antalet dömande ledamöter uppgått under sessionerna till 10. Eders Kongl. Maj:ts förslag att till ordinarie stat öfverföra förstnämnda två adjungerade ledamöter har Riksdagen, enligt hvad här ofvan anmälts, bifallit. Enligt hvad statsrådsprotokollet upplyser, har emellertid Eders Kongl. Maj:t i likhet med kammarrätten ansett behöfligt att, i ändamål att den alltför stora balansen af hos kammarrätten hvilande mål måtte kunna snarast möjligt afarbetas, nämnda embetsverk för år 1902 erhöle under sessionerna tillfällig förstärkning af fyra adjungerade ledamöter, hvarigenom alltså antalet dömande ledamöter, presidenten oräknad, skulle ökas till 12. Kostnaden härför har i sin helhet beräknats till 12,000 kronor för år 1902, af hvilket belopp hälften uppgifvits kunna bestridas af tillgängliga medel. Den återstående hälften af samma kostnad har nu af Eders Kongl. Maj:t äskats å extra stat.

Riksdagen har af den i statsrådsprotokollet lemnade redogörelse för kammarrättens arbetsresultat under senare år icke kunnat finna den nu föreslagna ökningen i antalet dömande ledamöter vara af behövet med nödvändighet påkallad. Kammarrätten har i sådant afseende yttrat, att det borde kunna antagas, att den för åren 1898—1901 anordnade provisoriska förstärkningen af kammarrättens arbetskrafter, fullföljd under ytterligare ett antal år, skulle föra till normala förhållanden äfven beträffande fattigvårdsmålen. Detta yttrande har kammarrätten grundat derpå, att antalet vid årsskiftena balanserade besvärsmål visat följande, stadigt sjunkande siffror, nemligen:

vid slutet af år	1897	1,706,	deraf	1,238	fattigvårdsmål,
”	”	”	”	1898	1,302, ” 1,050 ”
”	”	”	”	1899	1,289, ” 986 ”

samt kunde beräknas vid slutet af år 1900 utgöra omkring 1,050, hvaraf omkring 900 fattigvårdsmål. Kammarrätten har vidare anfört, att, för så vidt icke antalet inkommande mål i väsentligare grad komme att ökas, balansen syntes under loppet af år 1901 kunna ytterligare nedbringas så, att, hvad anginge andra besvärsmål än fattigvårdsmål, normala förhållanden uppnåddes, och att balansen å fattigvårdsmål nedginge till 800 eller något derunder.

Då sålunda genom det arbete, som utföres af det nuvarande antalet ledamöter i kammarrätten, balansen visat en stadigt fortgående, ganska snabb minskning samt, i fall icke oförutsedda omständigheter inträffa, det icke torde dröja länge, förrän fullt tillfredsställande förhållanden blifvit uppnådda, har Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning om tillfällig ytterligare ökning af detta embetsverks arbetskrafter, utöfver det antal, hvartill disponibla medel lemna tillgång, icke af Riksdagen bifallits.

Förstärkning af arbetskrafterna vid tullverket.

20:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till förstärkning af arbetskrafterna vid tullverket på extra stat för år 1902 bevilja ett anslag af 217,600 kronor.

Riksdagen har, till förstärkning af arbetskrafterna vid tullverket, på extra stat för år 1902 beviljat ett extra anslag af 217,600 kronor.

Underhåll och reparationer af publika byggnader.

21:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till underhåll och reparationer af publika byggnader på extra stat för år 1902 bevilja ett anslag af 50,000 kronor.

Riksdagen, som anser önskvärdt, att, derest extra anslag för nu ifrågavarande ändamål framdeles varder af Eders Kongl. Maj:t äskadt, Riksdagen dervid må erhålla uppgift å de arbeten, som äro afsedda att med det äskade anslaget utföras, har med bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t föreslagit, till underhåll och reparationer af publika byggnader, på extra stat för år 1902 beviljat ett anslag af 50,000 kronor.

Brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm.

22:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm* på extra stat för år 1902 anvisa ett anslag af 18,314 kronor.

Riksdagen har, till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm, beviljat ett extra anslag för år 1902 af 18,314 kronor.

Åtgärder för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång.

23:o) I punkten 23 under denna hufvudtitel har Eders Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att, för vidtagande af sådana åtgärder, som kunde finnas vara egnade att främja lösningen af frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång, på extra stat för år 1902 till Eders Kongl. Maj:ts förfogande, att i mån af behof användas, anvisa 100,000 kronor.

Då — i öfverensstämmelse med hvad af Riksdagen i dess skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t angående utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel i en torfindustrien berörande fråga blifvit anfördt — Riksdagen anser det vara synnerligen önskvärdt, att lösningen af den vigtiga frågan om tillgodogörandet af de bränsletillgångar, vårt land eger i sina torfmossar, må med all kraft befordras, har Riksdagen funnit sig böra bifalla nu föreliggande förslag, att, för bestridande af de med åtgärder i dylikt syfte förenade utgifter, ett anslag ställes till Eders Kongl. Maj:ts förfogande. Med hänsyn dertill, att sagda anslag är afsedt att endast i mån af behof användas, samt då, enligt Riksdagens mening, hvad som till äfventyrs af anslaget icke före 1902 års slut till ändamålet åtgått, bör åt statsverket besparas och icke, utan Riksdagens hörande, under följande år användas, har Riksdagen icke emot det föreslagna beloppet funnit anledning till erinran.

Riksdagen har alltså till Eders Kongl. Maj:ts förfogande, för vidtagande af sådana åtgärder, som kunna finnas vara egnade att främja lösningen af frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång, på extra stat för år 1902, att i mån af behof användas, anvisat ett belopp af 100,000 kronor.

Dyrtidstillägg.

24:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet den 7 sistlidne januari angifna grunder, af dyrtidstillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjente i finansdepartementets afdelning af Eders Kongl. Maj:ts kansli samt till finansdepartementet hörande embetsverk och kårer, å extra stat för år 1902 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 398,135 kronor.

I anledning af hvad Eders Kongl. Maj:t sålunda föreslagit har Riksdagen, på sätt i särskild skrifvelse blifvit anmaldt, för beredande af dyrtidstillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjente inom finansdepartementets afdelning af Eders Kongl. Maj:ts kansli jemte dertill hörande embetsverk, kårer och stater, under sjunde hufvudtiteln på extra stat för år 1902 anvisat ett förslagsanslag å 200,000 kronor att utbetalas med iakttagande, att för beräkning af dyrtidstillägg skola gälla de i berörda skrifvelse närmare angifna grunder.

Tillfällig ökning i anslagen till amanuenser och extra biträden.

25:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, till beredande för innevarande år af tillfällig ökning till de i statsrådsprotokollet den 7 sistlidne januari angifna belopp i de i samma protokoll upptagna, å staterna för finansdepartementets afdelning af Eders Kongl. Maj:ts kansli och underlydande verk uppförda anslag till arfvoden åt amanuenser och extra biträden m. m., å extra stat för år 1902 anvisa ett anslag af 13,061 kronor.

På sätt Riksdagen i särskild skrifvelse anmält, har denna Eders Kongl. Maj:ts framställning icke af Riksdagen bifallits.

Stockholm den 29 maj 1901.

Med undersåtlig vördnad.

Bil. Litt. A.

Bil.

Ordinarie anslagen under

Finans-

Departementschefen	
Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli	
Kammarkollegium	
Statskontoret	
Stämpelomkostnader, <i>förslagsanslag</i>	
Kostnader för allmänna bevillingens uttaxering, <i>förslagsanslag</i>	
Mynt- och kontrollverken	
Omkostnader för kontrollverket, <i>förslagsanslag</i>	
Kammarrätten. Nuvarande belopp	
<i>Tillkommer:</i> aflöning åt ytterligare två kammarrättsråd och en notarie äfvensom höjning i tillsammans	
Öfverintendentsembetet. Nuvarande belopp	
<i>Tillkommer:</i> höjning i anslaget till vikariatsersättningar m. m.	
Tullverket, <i>förslagsanslag</i> , att af tullmedlen direkt utgå. Nuvarande belopp	
<i>Minskas</i> med	
Ersättning till städerna för mistad tolag, <i>förslagsanslag</i>	
Kommerskollegium. Nuvarande belopp	
<i>Ökas</i> å anslaget till juridiskt biträde m. m. med	
Bergsstaten	
Statistiska centralbyrån:	
Aflöningsmedel för statistiska centralbyrån	
<i>Reservationsanslag:</i>	
Till bibliotekets underhållande	
,, arfvoden åt tillfälliga biträden samt till vikariatsersättningar	
,, officiella statistiska trycket	
,, en statistisk tidskrift	
,, utarbetande af en aflönings- och pensionsstatistik	

Litt. A.

riksstatens Sjunde hufvudtitel.

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemför- lig anvisning på förslag.		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
			Frigheter.			
departementet.						
	17,000	—	—	—	17,000	—
	64,000	—	—	—	64,000	—
	122,100	—	—	—	122,100	—
	107,300	—	—	—	107,300	—
	174,000	—	—	—	174,000	—
	140,000	—	—	—	140,000	—
	20,300	—	—	—	20,300	—
	10,500	—	—	—	10,500	—
	169,600	—				
anslaget till vikariatsersättningar m. m.	22,300	—	191,900	—	191,900	—
	35,500	—				
	3,600	—	39,100	—	39,100	—
	2,982,200	—				
	200	—	2,982,000	—	2,982,000	—
			2,100,000	—	2,100,000	—
	72,000	—				
	6,450	—	78,450	—	78,450	—
			33,000	—	33,000	—
	28,400	—				
	1,500	—				
	17,500	—				
	17,300	—				
	1,400	—				
	1,000	—	38,700	—	67,100	—
			67,100	—	67,100	—
Transport	6,146,750	—	—	—	6,146,750	—

Befrämjande i allmänhet af slöjderna	
Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart	
Befrämjande i allmänhet af bergsbruket	
Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	
Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	
Städers friheter, <i>förslagsanslag</i>	
Observations- och uppbördsprocenter m. m., <i>förslagsanslag</i>	
Kontroll å tillverkningsafgifter, <i>förslagsanslag</i>	
För kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst	
Restitutioner, <i>förslagsanslag</i>	
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp	
<i>Minskas</i> för jemnande af hufvudtitelns slutsumma med	
Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	
Kongl. operan	

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemför- lig anvisning på förslag.		Summa.	
			Friheter.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	6,146,750	—	—	—	6,146,750	—
.....	48,500	—	—	—	48,500	—
.....	11,500	—	—	—	11,500	—
.....	8,700	—	—	—	8,700	—
.....	30,000	—	—	—	30,000	—
.....	250,000	—	—	—	250,000	—
.....	21,550	—	30	—	21,580	—
.....	15,000	—	—	—	15,000	—
.....	450,000	—	—	—	450,000	—
.....	25,000	—	—	—	25,000	—
.....	75,000	—	—	—	75,000	—
.....	45,466	—	—	—	45,466	—
.....	18,769	—	—	—	18,769	—
.....	61,560: —	—	—	—	—	—
.....	4: —	—	—	—	—	—
.....	61,556	—	—	—	61,556	—
.....	32,000	—	—	—	32,000	—
.....	60,000	—	—	—	60,000	—
Summa	7,299,791	—	30	—	7,299,821	—

Bil. Litt. B.

Extra ordinarie anslagen under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Finansdepartementet.		
<i>Finansdepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli:</i>		
Till arvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå	4,500	—
<i>Kammarkollegium:</i>		
Till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet	5,000	—
<i>Statskontoret:</i>		
Ersättning för af statskontoret gjorda förskott	34,465	—
<i>Tullverket:</i>		
Till förstärkning af arbetskrafterna vid tullverket	217,600	—
<i>Öfverintendentsembetet:</i>		
Till underhåll och reparationer af publika byggnader	50,000	—
<i>Kommerskollegium:</i>		
För anordnande af arbetsstatistiska undersökningar	10,000	—
<i>Befrämjande i allmänhet af slöjderna:</i>		
Bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och till aflönande af en andre lärare vid samma skola	4,800	—
Transport	326,365	—

	Kronor.	ö.
Transport	326,365	—
<i>Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart:</i>		
Till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandelssocietets i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut.....	28,000: —	
Till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar	15,000: —	
Till handelsstipendier	20,000: —	63,000
<i>Befrämjande i allmänhet af bergsbruket:</i>		
Till bergsskolorna i Filipstad och Falun.....	14,000: —	
För anställande af en extra grufingeniör inom norra bergmästaredistriktet	1,500: —	15,500
<i>Fabriksinspektion:</i>		
För anordnande af fabriksinspektion		57,000
<i>Diverse anslag:</i>		
Ersättning till sjömanshusen	30,000: —	
Till återbetalning till viss del af erlagda konsulatafgifter för svenska fartyg, <i>förslagsanslag</i>	175,000: —	
„ brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm	18,314: —	
För vidtagande af åtgärder för att på lämpligaste sätt tillgodogöra den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång	100,000: —	
Till beredande af dyrtidstillägg för år 1901 åt en del tjenstemän och betjente i finansdepartementet samt dertill hörande embetsverk och kärer, <i>förslagsanslag</i>	200,000: —	523,314
Summa	985,179	—